

Innlagdur við CO-eitran. Orsök: útstoyt frá trucki

— Arbeidsfólk á flakavirkjum illa vard móti útstoytsgassi frá truckunum, vísir kann-ing.

Stívliga helvtin hevur sjúkuveðkenni

Ein arbeidsmaður á einum føroyskum flakavirki er innlagdur við CO-eitran. Hann arbeiddi í einum rúmi, har truckar koyrdu.

Ein annar maður á sama virki gjørdist eisini sjúk-ur. Hann slapp kortini til hús, eftir at hava verið á skaðastovuni.

CO er kolilta, eitt gass-slag uttan lit og lukt. Kol-ilta er m.a. í útstoytinum frá truckum.

45 av 80 arbeidsmonn-um á seks flakavirkjum bliva ússaligir, tá teir arbeida í nánd av truck-um. Teir fáa høvuðpinu, vaml, svimbul, hosta,

sviða í eyguni, bliva trong-ir.

Onki virkið hevur ventilatión. Á einum hava teir verið noyddir at brotið rútar fyri at fáa friska luft inn. Vindeyguni kunnu ikki latast upp.

Samantikið: arbeids-fólk á flakavirkjum, sum arbeida, har truckar koyra, eru ikki nógv væl vard móti eitran.

Hetta er úrsliðið av ein-ari kanning, sum Jóhanna Danielsen, Ása Hanusson, Fia Joensen og Turið Zachariassen, næmingar á Sjúkrasystraskúla Fø-roya, gjørdi í desember í fjór.

Ikki rætta tíðin

Til kanningin lántu sjúkrasystranæmingarnir eina sonevnda Dräger-pumpu frá Arbeidsseftirlit-inum. Hetta er eitt tól, sum sigur, hvussu nógv av ymiskum evnum er í luft-ini. Drägerpumpan visti, at á ongum av teimum seks flakavirkjunum fóru skaðiligu evnini upp um loyvda lágmarkið.

Men samrøðurnar við teir 80 arbeidsmenninar vísadu kortini sjúkra-systranæmingarnar um, at tað kann vera skaðiligt at arbeida inni í nánd av truckum. Tær siga tó, at tær áttu at gjørt kanning-ina um várið ella summ-arið. Tá er meira arbeidi á virkjunum og tá er oftari stilli. Vindurin, tvs. gjóst-ur, kemur í staðin fyri

VIRKI A		VIRKI D	
arbeitsfólk til. 150-175		arbeitsfólk til. 150-175	
16 mans	hevuðfina: 10	17 mans	hevuðfina: 4
spurdir:	svimbul: 3	spurdir:	hosti: 2
	vaml: 1		trongd: 1
	hosti: 1		sviða í
	trongd: 4		eygunum: 2
	óbehag: 7		óbehag: 7
Av 16 monnum hava 16 mans sympt.		Av 17 monnum hava 12 mans sympt.	
= 88,9%		= 70,6%	
truckslag, har hesir arbeiddi:		truckslag, har hesir arbeiddi:	
3 GASS		4 DIESEL	
VIRKI B		VIRKI E	
arbeitsfólk til. 35-40		arbeitsfólk til. 70-80	
13 mans	hevuðfina: 3	6 mans	hevuðfina: 1
spurdir:	trongd: 2	spurdir:	trongd: 1
	sviða í		
	eygunum: 1		
Av 13 monnum hava 6 mans sympt.		Av 6 monnum hava 2 mans sympt.	
= 46,2%		= 33,3%	
truckslag, har hesir arbeiddi:		truckslag, har hesir arbeiddi:	
1 GASS, 1 BENZIN		2 DIESEL, 1 BENZIN	
VIRKI C		VIRKI F	
arbeitsfólk til. 80-120		arbeitsfólk til. 70-80	
19 mans	hevuðfina: 2	7 mans	hevuðfina: 1
spurdir:	trongd: 1	spurdir:	svimbul: 3
	óbehag: 1		óbehag: 3
Av 19 monnum hava 4 mans sympt.		Av 7 monnum hava 5 mans sympt.	
= 21,1%		= 71,4%	
truckslag, har hesir arbeiddi:		truckslag, har hesir arbeiddi:	
3 BENZIN		2 DIESEL	

M. a. hetta fingi sjúkrasystranæmingarnir burtur úr at spyrja 80 arbeidsmenn á seks flakavirkjum

ventilatiónina.

Stívliga helvtin av teim-um spurdu monnumum høvdu eitt ella fleiri sjúku-eyðkenni. Og teir, sum høvdu arbeitt á virkjunum í yvir trý ár, høvdu fleiri eyðkenni enn teir, sum høvdu verið styttri.

Av teimum 45 monn-unum við sjúkuveðkenn-um, høvdu 31 eitt eyð-kenni, 11 tvey og 3 trý sjúkuveðkenni.

Vanligastu eyðkennini eru høvuðpinu og tað, sum í kanningin verður nevnt óbehag. Bert ein hevði vaml.

Roykjarar tola meira av

Kanningin vísir eisini, at teir, sum roykja, tola meira av enn hinir. Bert 13 av teimum, sum høvdu sjúkuveðkenni, roykja. 30 roykja ikki. 23 roykja,

men høvdu ongi sjúkuveð-kenni merkt.

Bert 14 av ikkiroykjar-unum vóru slopnir undan eyðkennum.

Hetta kemur møguliga av, at teir, sum ikki eru vanir við royk, skjótari merkja, tá gassið í luftini økist, siga tær fyra í sam-band við hesi ahugaverdu tøl. Tað kann eisini nev-nast, at t.d. CO er í sigarett-royki.

Fýra sløg

Tað eru fyra sløg av truck-um, sum koyra á føroysku flakavirkjunum. El-truck-ar eru einasta slag, sum er fullt út egnað at koyra innandura, tá ongin venti-latión er. Men, siga sjúkrasystranæmingarnir, meiningarnar um hesar truckar eru ymiskar: teir orka ikki at lyfta so nógv sum hini sløgini, teir tola ikki vætu og salt, teir

koyra bert 6–10 timar í senn, so mugu teir hava streym aftur. Og tað tekur átta timar. El-truckarnir eru eisini dýrari enn hinir.

Hini trý sløgini, tey brenna ávikavist bensin, dieselloju og propangass, lata øll frá sær eitrandi evni.

Sjúkrasystranæmingar-nir komu ikki til nakra niðurstøðu um, hvat slagði av teimum trimum er tað skaðiligasta. Virkini hava so ymiskar truckar og töluni eru so litil. Tað er eisini avgerandi, hvussi truckarnir verða brúktir og hildnir, siga tær.

Hóast el-truckarnir eru teir dýrastu, so hava øll flakavirki í landinum uttan tvey slíkar truckar. Tann 1. desember í fjór vóru 80 truckar á flaka-virkjunum, helvtin, 40, vóru el-drivnir. Síðani koma 21 diesel-, 13 bensin-og 6 gasstruckar.

Prógvað einaferð enn:

Arbeidaravernd — bert eitt eiti

Kanningin hjá teimum fyra sjúkrasystranæ-mingunum er enn eitt prógvið um, hvussi illa er státt í Føroyum, tá talan er um arbeidaravernd.

Á øllum teimum seks virkjunum vóru trygd-arumboð. Men á ongum vóru skaðilig evni í luftini máld.

Truckforarnir, yvir-høvir ungir dreingir, høvdu ikki fingið nakað at vita um, hvussi skaðiligt, út-stoytsgassið kann vera.

Og sjúkrasystra-næmingarnir siga seg hava varhugan av, at truckarnir verða bert eftirhugdir, tá teir eru í ólagi ella, tá arbeids-fólk klaga um, at teir sóta illa.

Ventilatión er ongin

á virkjunum. Hóast hetta er ásett í reglu-gerð, sum Arbeidsseftir-litið gav út í 1979. Og nógv staðni er bert ein hurð, so har er heldur ongin gjóstur.

Okkurt virki hevur kortini roynt. Arbeids-seftirlitið er boðsent at mála luftina. Men haðani var ongin komin.

Bæði arbeidsfólk og arbeidsformenn søgdu sjúkrasystranæming-unum, at tey fegin vildu sæð meira til Arbeidsseftirlitið ella frætt frá tí.

Hetta er ikki fyrstu ferð, fólk eftirlýsa Ar-beidsseftirlitinum.

Men Arbeidsseftirlitið fær ikki gjørt meira, plagar svarið at vera haðani. Tað er undir-mannað.

Poul Michelsen:

— Vit seta pengar í íbúðargrunnin

— Eg haldi eg kann siga, at pengar verða settir av til íbúðargrunnin, segði Poul Michelsen, býráðs-formaður, fyrrapartin í gjár.

Hvussi nógv, kundi hann ikki upplýsa. Og, hóast býráðið setur av

pengar, so verður ikki í fyrstu syftu avgjørt, um hesir skulu brúkast til bú-staðir til skúlaungdóm, eldri fólk ella til vanligar íbúðir. Býráðið er biðið um at lyfta í bygging av øllum trimum sløgum.

Poul Michelsen sigur, at

tað er ivi í samgonguni um, hvussi íbúðargrunn-urin best kann brúkast.

Átlanin var, at figgar-ætlanin hjá Tórshavnar býráð skuldi koma til aðru viðgerð í annaðkvöld. Men líkt er til, at hetta verður útsett. Samgongan er ikki

liðug at viðgera figgar-ætlanina, og býráðslimir skulu hava tilfarið fyra dagar fyri fundin.

— Fåa vit ikki frávik frá tíðarfreistini, verður fund-urin útsettur, segði býráðsformaðurin fyrra-partin í gjár.

Tekningar hjá Ingálvi av Reyni og grafikkur hjá Poul Bjørklund.

Hetta er innihaldið í einari listaframsýning í Galleri Lovo á Hoy-dalsvegnum 8. Fram-sýningin letur upp í morgin kl. 10.00. Hon er opin til 7. april, mánaðag-friggjadag kl. 10.00–17.30 og leygar-dag kl. 9.00–13.00.

Poul Bjørklund er

dani, 72 ára gamal. Hann er eisini málari og myndahøggar og er kendur eisini uttan fyri Danmark. Verk hans-ara hanga á listasøv-nu í Oslo, Stockholm, Helsingborg og New York.

Ingálvur av Reyni skal eisini hava mál-ningaframsýning í Listaskálanum fyrst í april.